

GRÆS ER IKKE BARE GRÆS

At gå på og spise græs er godt for heste; det er videnskabelig dokumenteret, men græs er langt fra bare græs. I denne artikel kan du blive klogere på fodring med græs, management af afgræsning og slæt, valg af græsblending og meget mere



TEKST OG FOTO: TRINE ASKJÆR-JØRGENSEN TAJ@RIDEHESTEN.COM

Tidligere på året kunne du her i magasinet Ridehesten første gang læse om demomarken i Ry, der er blevet til i et samarbejde mellem Erhvervsakademi Aarhus Forskning og Innovation og verdens førende frøvirksomhed DLF. Med marken vil foderagronom Eva Lind Gleerup fra erhvervsakademiet og produktkonsulent Tom Vestergaard fra DLF gerne bidrage til at øge vidensniveauet blandt danske hesteejere om græs og grovfoder til heste.

I forskningsprojektet "Er havre davre – En afdækning af danske hesteejeres viden om fodring" fandt Eva Gleerup nemlig ud af, at danske hesteejere halter bagefter deres nordiske hestekolleger, når det gælder viden om fodring af heste. Den manglende viden er enormt u hensigtsmæssig for hestene, fordi forkert fodring kan føre til nedsat livskvalitet eller i værste fald sygdom.

Græs og grovfoder er hestens vigtigste foder

Selvom heste fra naturens side er lavet til at gå frit og spise græs, er det langt fra ligegyldigt, hvilken type græs de spiser. Heste kan ligesom mennesker ikke altid selv fornemme, hvad der er godt for dem. Derfor er man som hesteejer nødt til at vide, hvad det er, ens hest indtager.

– Indledningsvist vil jeg slå fast, at der er solid videnskabelig dokumentation for, at det at gå på græs har en positiv effekt på hestes velfærd. Det skyldes, at det at gå på græs hænger sammen med muligheden for fri bevægelse og som oftest også muligheden for social kontakt med andre heste samt muligheden for at lave fødesøgningsadfærd, forklarer Eva Lind Gleerup.

Disse faktorer gør, at man ser nedsat stress hos heste, der går på græs, hestene er mere positive overfor mennesker, lettere at træne, bliver mere holdbare og udvikler mindre unormal adfærd.

– Vigtigt er det selvfølgelig også at understrege, at græs er et rigtig godt foder til heste og indeholder alle de næringsstoffer, heste har brug for. Så der er virkelig mange gode grunde til at have sin hest på græs, hvis det er muligt, siger Eva Gleerup.

Under alle omstændigheder kommer man som hesteejer ikke udenom at give sin hest græs eller grovfoder, for hestes fordøjelsessystem er indrettet til kontinuerligt fødeindtag. Fra naturens side sker det i form af græs, men det kan også



Demomarken er sået til med ni "striber" af forskellige typer græs. På billedet anes variationen i farven på græsset.

OM
DEMOMARKEN

En hektarstor demomark ved Ry er opdelt i ni græsparceller og tilsået med forskellige græsblandinger samt forskellige græs- og urtearter. Græsset er sået sidste forår som udlæg i en tynd havre. Der blev taget to slæt sidste år, da havren var i blomst, og efterslættet blev græsset af heste i efteråret. I foråret 2023 er marken jævnet med græsmarksharve og efterfølgende gødet med 150 kg N/ha, hvilket er en relativ beskedne gødningstildeling.

Græs er et rigtig godt foder
til heste og indeholder alle de
vigtige næringsstoffer

EVA LIND GLEERUP

være i form af hør/wrap, der som bekendt er et produkt af græs. Har heste ikke mulighed for kontinuerligt at indtage føde, øges deres risiko for mavesår, kolik og tarmslyng.

Fodring af heste med græs

Hvordan vælger man så den rigtige græsblending til sine heste? Det kommer an på, hvilke heste man skal fodre, mener Eva Gleerup. Til ungheste i vækst, avlsdyr eller konkurrenceheste, der har et øget behov for energi og protein, kan man vælge mere højtydende græsblandinger med god smagbarhed (mere sukker). Er det derimod hobbyheste, der blot skal vedligeholdes eller trænes let, eller ponyer, der nemt bliver for tykke, så er det godt at vælge græsarter, der er mere tungt fordøjelige og knap så smagbare (lave på sukker) for at sænke græsindtaget. Det er de græsblandinger, man kender som lavfruktanblandinger.



Den 26. maj holdt Eva Gleerup og Tom Vestergaard "åben mark", hvor man kunne komme og lære en masse om græs og grovfoder.



Mange grovfoderproducenter, foderkonsulenter, rådgivere og hesteejere var mødt op for at se på græs og diskutere problematikkerne omkring græs og heste.

– Det er uhyre vigtigt, at vores heste ikke bliver for tykke, fordi vi ved, at med overvægt stiger risikoen for insulinresistens, og det øger risikoen for forfængenhed markant, siger Eva Gleerup. Hun bemærker desuden, at overvægt faktisk er et stort problem hos danske heste, så risikoen for forfængenhed er noget, man ikke må undervurdere. Forfængenhed er en yderst smertefuld lidelse, der er forårsaget af en forstyrrelse i hestens stofskifte, som gør, at hesten udvikler insulinresistens (det kan du læse mere om i magasinet Ridehesten juni 2023). Forfængenhed opstår på grund af en kombination af forskellige faktorer såsom overvægt, manglende motion, genetik, epigenetik og højt sukkerindtag. Græs er en vigtig kilde til sukker, og derfor skal man ved en hest med risiko for eller med forfængenhed være særligt opmærksom på sukkerindtaget fra græs. Er hesten overvægtig, er det desuden vigtigt, at den taber sig og er fysisk aktiv, før græssæsonen starter. – En normalvægtig, ikke tidligere forfæng hest kan godt klare de udsving af sukker, der er i græsset. Derfor handler det om at holde sine heste slanke for at forebygge, at insulinresistens overhovedet opstår, siger Eva Gleerup og fortsætter: – Alligevel vil det nok ofte ved de særligt nøjsomme heste og ponyer være nødvendigt på den ene eller anden måde at reducere græsindtaget yderligere, hvis ikke hestene skal blive for tykke.

En normalvægtig, ikke
tidligere forfæng hest kan
godt klare udsvingene
af sukker i græsset

EVA LIND GLEERUP

ENGSSVINGEL

RAJSSVINGEL

RØDSSVINGEL

HUNDEGRÆS

TIMOTÉ

Management af afgræsning og slæt

Med heste, der tåler store mængder af græs uden at blive overvægtige, er det intet problem at lukke dem på græs. De skal selvfølgelig græsses ind først på sæsonen, så deres maver og kroppe vænner sig til at indtage større mængder frisk græs fremfor grovfoder.

– Man skal også huske at være opmærksom på, at græsset vokser hurtigere i foråret/forsommeren, end det gør i sensommeren. Derfor kan græsset let ”løbe fra en”, fordi hestene ikke kan nå at spise det. Det kan altså godt anbefales, at man tager slæt fra noget af marken i forsommeren, og så er der nyt, godt græs til hestene senere på sommeren efter slættet. Det er også vigtigt at være opmærksom på, at påselv middelgode græsmarker kan heste nå at æde det dobbelte af vedligeholdelsesbehovet for energi, forklarer Eva Gleerup.

Management af nøjsomme heste på græs er klart det vanskeligste, men det har man lavet mange forsøg med i England, hvor de dør endnu mere med overvægtige heste, end vi gør i Danmark.

Når du vælger græs, er det særligt vigtigt at tænke over hestens behov og anvendelsesformål

TOM VESTERGAARD



HorseMax Fiber-blandingen er til både slæt og afgræsning samt alle jordbundsforhold. Den er udbytterig og meget holdbar, lav på sukker og høj på fiber, og så fås den i forskellige varianter.

– Forsøgene fra England slår fast, at medmindre græsset er meget kort, så har længden på græsset betydning for græsindtaget. Hvis græsset er under 3,5 cm, kan hesten ikke nå at æde så meget, som hvis det er længere – og hvis det er 1-2 cm langt, er der så lidt græs at spise, at hestene kan holde deres vægt, fortæller Eva Gleerup.

Det er imidlertid rigtig hårdt for græsset at være så kort; der vil opstå huller i marken, fordi græsset ikke kan holde til at være så nedbidt, og så vil der komme skræpper og andet ukrudt på marken. På sandjord vil hestene også trække rødderne med op med risiko for at få sandkolik.

– Vi ved, at færre timer på græs ikke har en særlig god effekt, for så æder hestene bare mere, når de kommer på græs. De kan nå at æde 43% af deres daglige indtag på tre timer, og på 9-12 timer kan de nå at æde det, de ellers ville

VIL DU VIDE MERE?

I magasinet Ridehesten januar 2023 bragte vi den første artikel om projektet med demomarken i Ry, som skal gøre hesteejere klogere på græs og grovfoder. I denne artikel beretter vi så om, hvad der er vigtigt at vide om græs til heste, de forskellige græstyper m.m.

I det næste nummer af magasinet Ridehesten dykker vi ned i, hvad der kendetegner et godt grovfoder til heste, og hvordan man producerer det, samt hvad grovfoderanalyserne siger om indholdet i de forskellige græsarter og -blandinger. Eva Gleerup har nemlig lavet en aftale med Eurofins Agro Testing, som sponsorerer grovfoderanalyser af parcellerne på demomarken.



HorseMax Slæt er en meget udbytterig blanding, som hovedsageligt egner sig til slæt. Slættet skal tages sent for lavt sukkerindhold og højt fiberindhold.



HorseMax Solfaxi er en græsblanding, som indeholder lucerne og mange forskellige urter.

være et døgn om at æde, hvis de gik på døgnfold, siger Eva Gleerup og fortsætter: – Stribegræsning, altså hvor man flytter hegnet lidt hver dag og giver hestene adgang til en stribe nyt græs, virker. Det giver også en god udnyttelse af græsset, da det ikke trampes ned. Motion er en væsentlig parameter for at undgå stofskiftesygdomme. På folden kan man fordele ressourcer på areal-et, så hestene skal gå efter det (for eksempel langt til vand).

Vælg den rigtige græsblanding

Særligt ved de nøjsomme heste er det relevant at se på, hvilken græsblanding man giver hesten, men det er under alle omstændigheder en god ide både for hestens ve og vel og ens økonomi.

– Når du skal vælge den rette græsblanding, er det vigtigt at tænke over hestens behov, og hvad du anvender den til; bliver den trænet hårdt eller kun motioneret let eller måske slet ikke? Men økonomiske hensyn i forhold til optimal arealudnyttelse og græsudbytte kan selvfølgelig også være en vigtig overvejelse, siger Tom Vestergaard fra frøvirksomheden DLF.

Højtydende heste kan typisk tåle foder med et højt energiindhold, mens lavtydende heste i højere grad skal have mere struktur og fiber. Det er selvfølgelig også væsentligt, om du skal bruge græsset til både at lave hør/wrap og afgræsning eller hovedsageligt den ene af delene.

På demomarken i Ry er der blevet sået flere forskellige græsarter og -blandinger. Engsvingel, rajsvingel, rødsving-

el, hundegræs og timoté er sået for sig selv i enkelte parceller, mens resten af parcellerne er sået til med DLF's græsblandinger, som består af kombinationer af forskellige græsarter og urter. Hver især – både enkelte græsarter og -blandinger – har deres fordele.

– Hundegræs, timoté, strandsvingel og rajsvingel har et lavt indhold af fruktan og vandopløseligt sukker og har samtidig et højt indhold af protein og fibre over hele perioden. Almindeligt rajgræs har generelt et højt indhold af vandopløseligt sukker, fruktan og en god fordøjelighed og er forholdsvis lav på protein. Rødsvingel kan danne udløbere og dermed lukke huller i græsmarken, så marken bedre kan tåle hestens færdsel. En fordel ved at anvende hundegræs er også, at den yder et tidligt og meget højt udbytte, så du har mulighed for at tage slæt inden afgræsning, forklarer Tom Vestergaard.

Når du har styr på hestenes behov, kan du finde det rette græs og herefter den bedste strategi for marken, for det er selvfølgelig også væsentligt, om du skal etablere eller efterså græs. Du skal således have afklaret, hvordan dine jordbundsforhold er, og om du har mulighed for at gøde. Har du brug for hurtig etablering og reetablering af hestefolde og græsmarker? Hvilket udbytte og holdbarhed i græsset har du brug for? Hvad er dine krav til sukker- og fiberindhold? Vil du gerne have mange urter til f.eks. at styrke hestens fordøjelse og helbred? DLF har græsser, der egner sig til alle formål, og du kan få mere information ved at kontakte dem.